

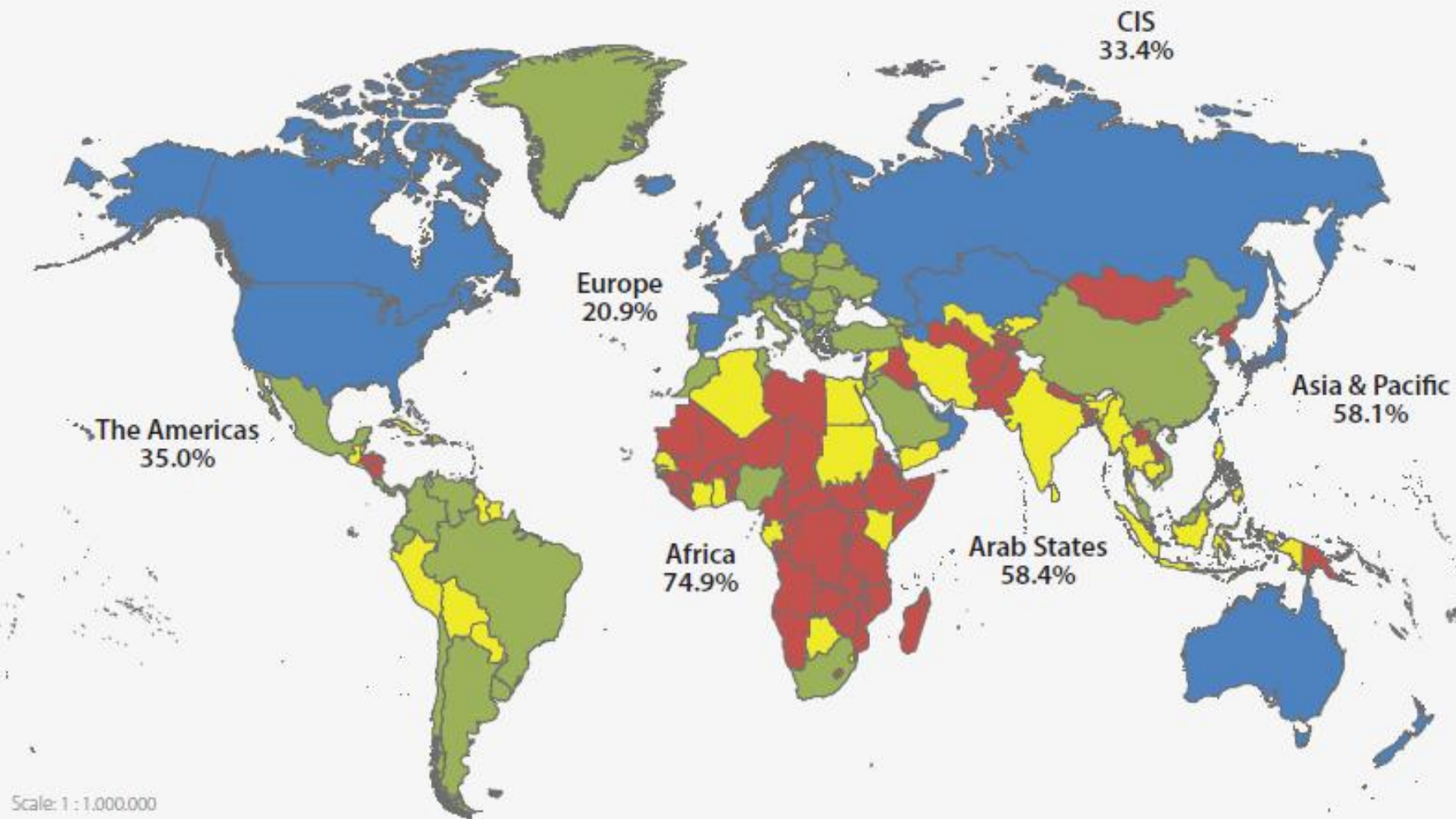
dr Tamara Đuričković

INFORMATIČKA EKONOMIJA

Podgorica, 5.11.2017. godine

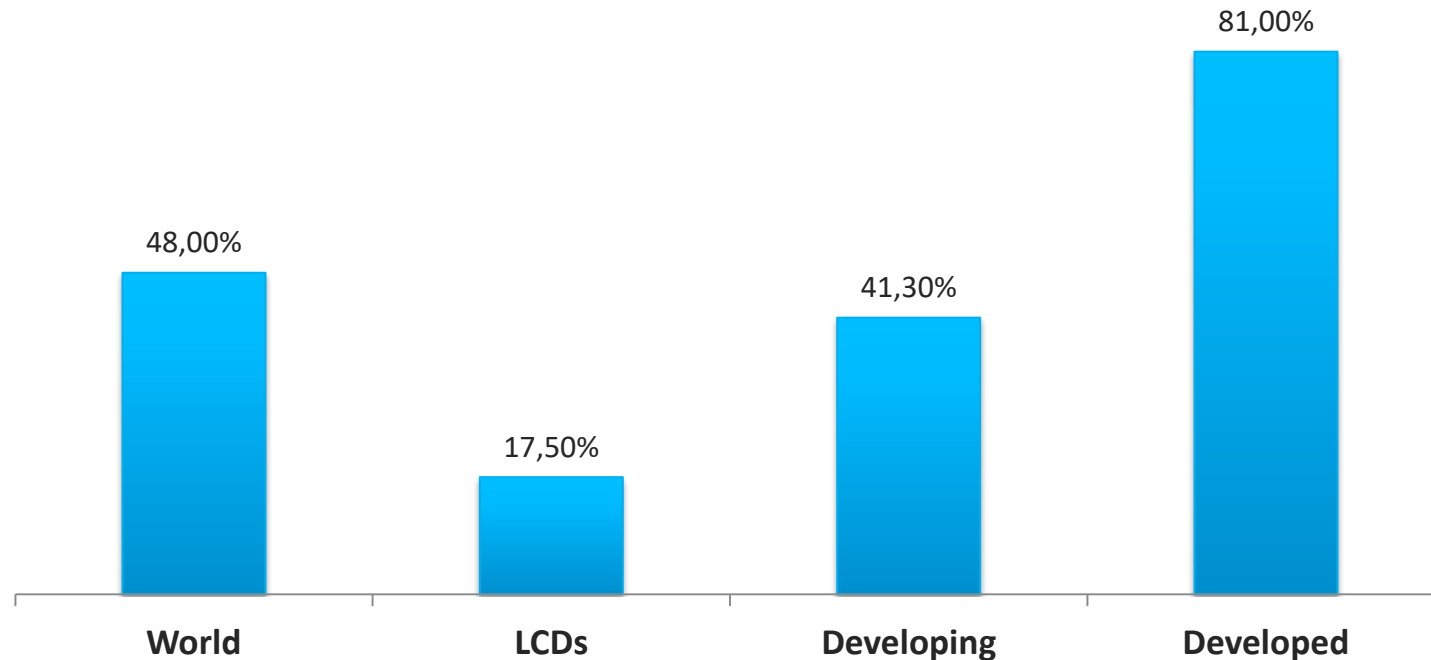

ICT kao ključni pokretač razvojnih agendi za kreiranje digitalnog društva

- Do kraja 2016. godine 3,9 milijardi ljudi - 53% svjetske populacije - nije koristilo internet
- U Americi i CIS, oko 1/3 populacije je offline
- I dok je u Africi 75% populacije offline, u Evropi taj broj iznosi 21%.
- U Aziji i na Pacifiku kao i u Arapskim zemljama, procenat populacije koja ne koristi Internet je vrlo sličan: 58,1% i 58,4%

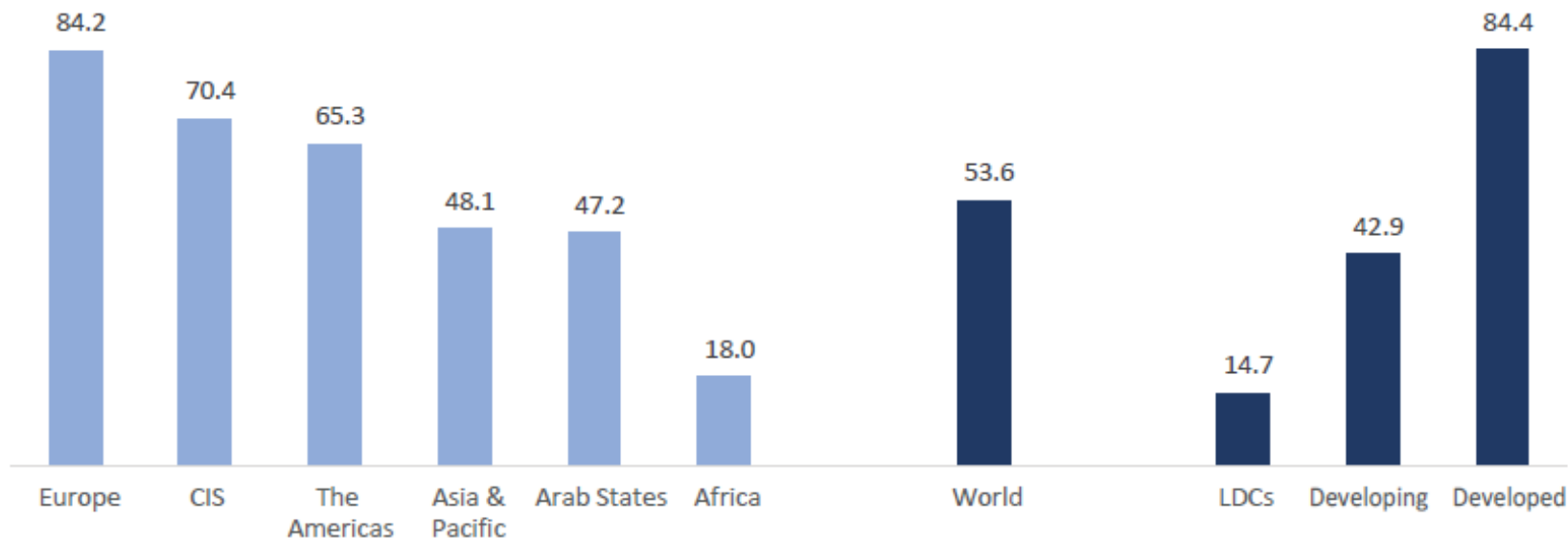
Procenat individualnih korisnika Interneta

→ Blizu jedan od dvoje ljudi (47%) u svijetu koristi Internet, ali samo jedan od sedmoro ljudi u LDC koristi Internet.

→ Razvijeni regioni su dom milijardi Internet korisnika, u poređenju sa 2,5 milijardi korisnika u zemljama u razvoju.

Procenat domaćinstva sa Internet pristupom

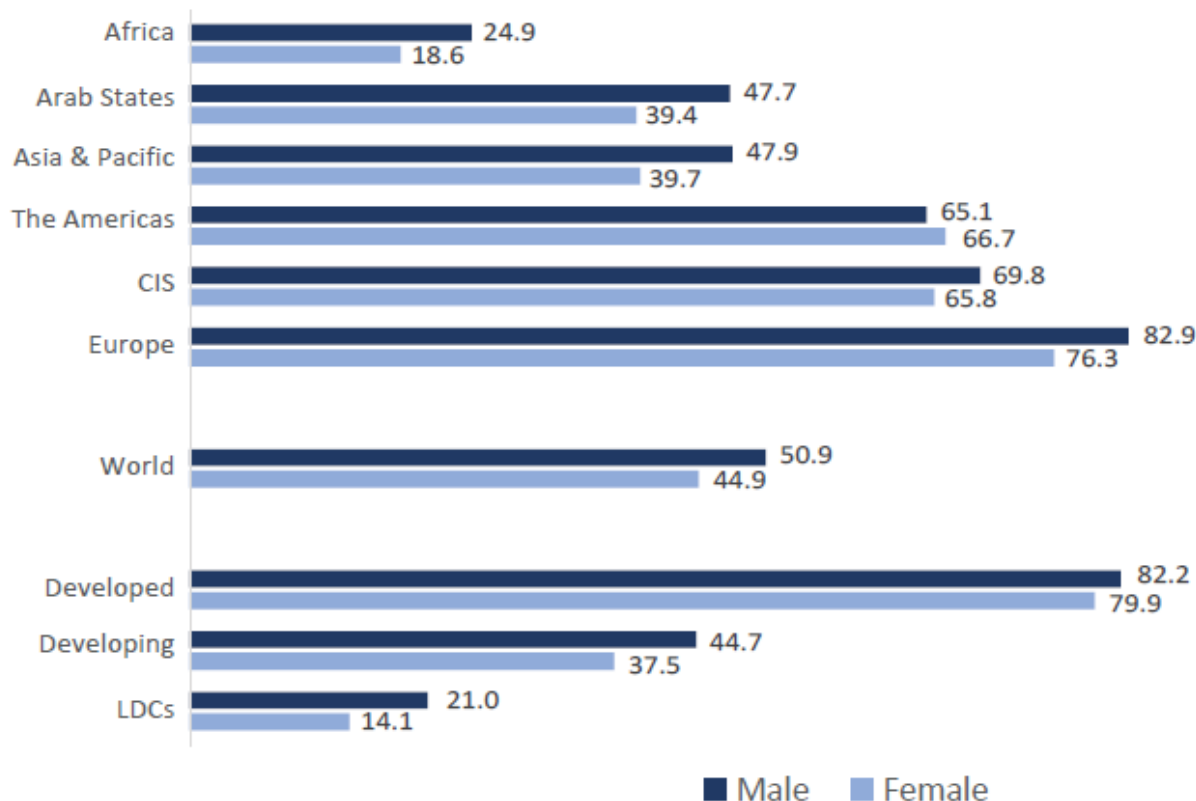
Source: ITU.

Note: * Estimates. CIS refers to the Commonwealth of Independent States.

→ U razvijenim zemljama broj domaćinstava sa pristupom internetu je duplo veći nego u zemljama u razvoju.

→ Samo 15% domaćinstava u najmanje razvijenim zemljama ima Internet pristup.

Stepen internet penetracije za muškarce i žene

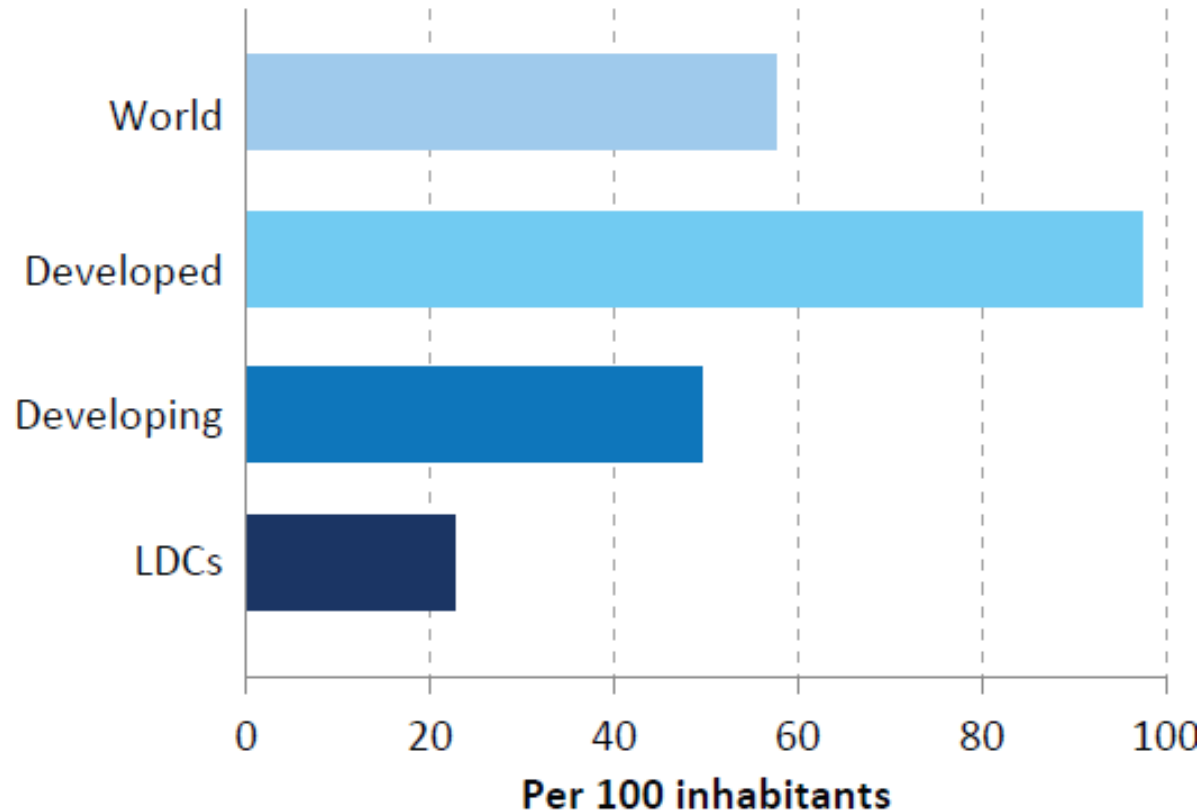

→ Procenat žena koje koriste Internet je 12% manji u odnosu na muškarce (na svjetskom nivou)

→ Dok se jaz između polova u upotrebi Interneta smanjuje u većini regiona (još od 2013. godine) u Africi dolazi do širenja

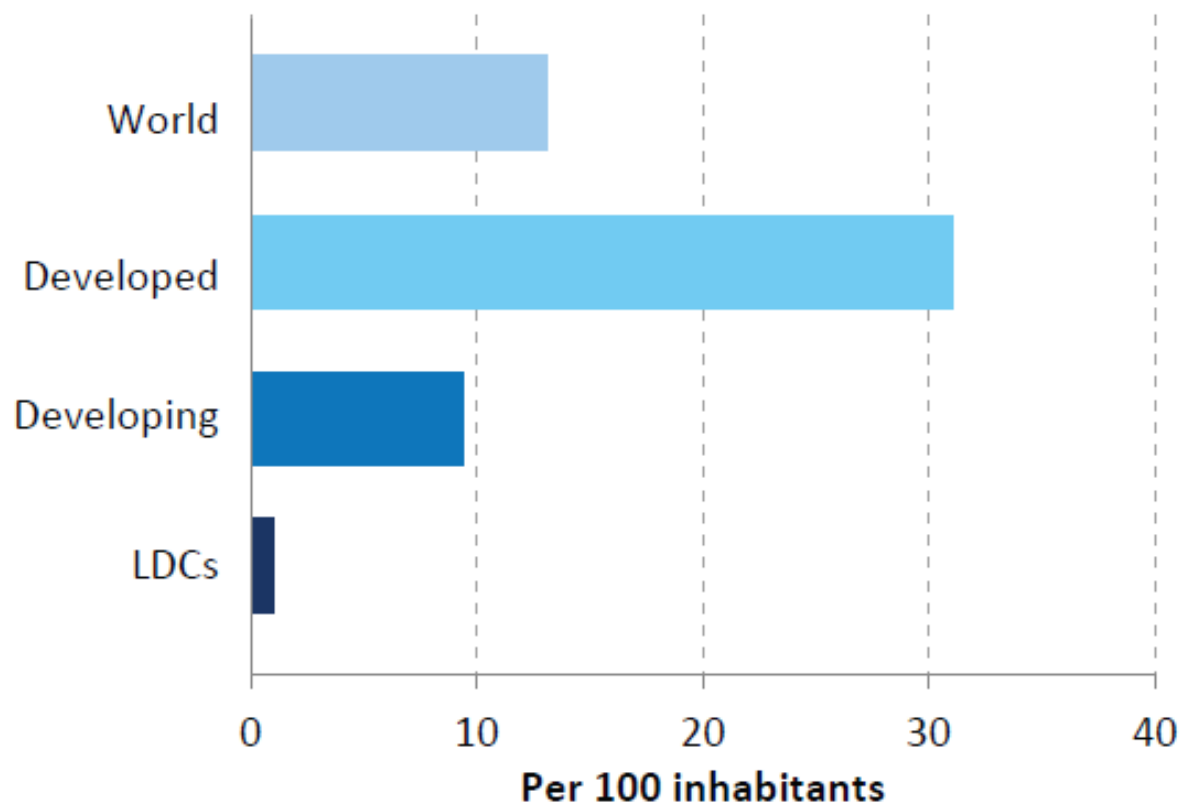
→ U LCD samo jedna od sedam žena koristi internet dok je za muškarce taj odnos jedan od pet

Mobilne broadband pretplate

→ Mobilne broadband pretplate su rasle više od 20% godišnje posljednjih pet godina i očekuje se da broj pretplatnika mobilnog broadbenda dostigne 4.3 milijarde u svijetu do kraja 2017. godine

Fiksne broadband pretplate

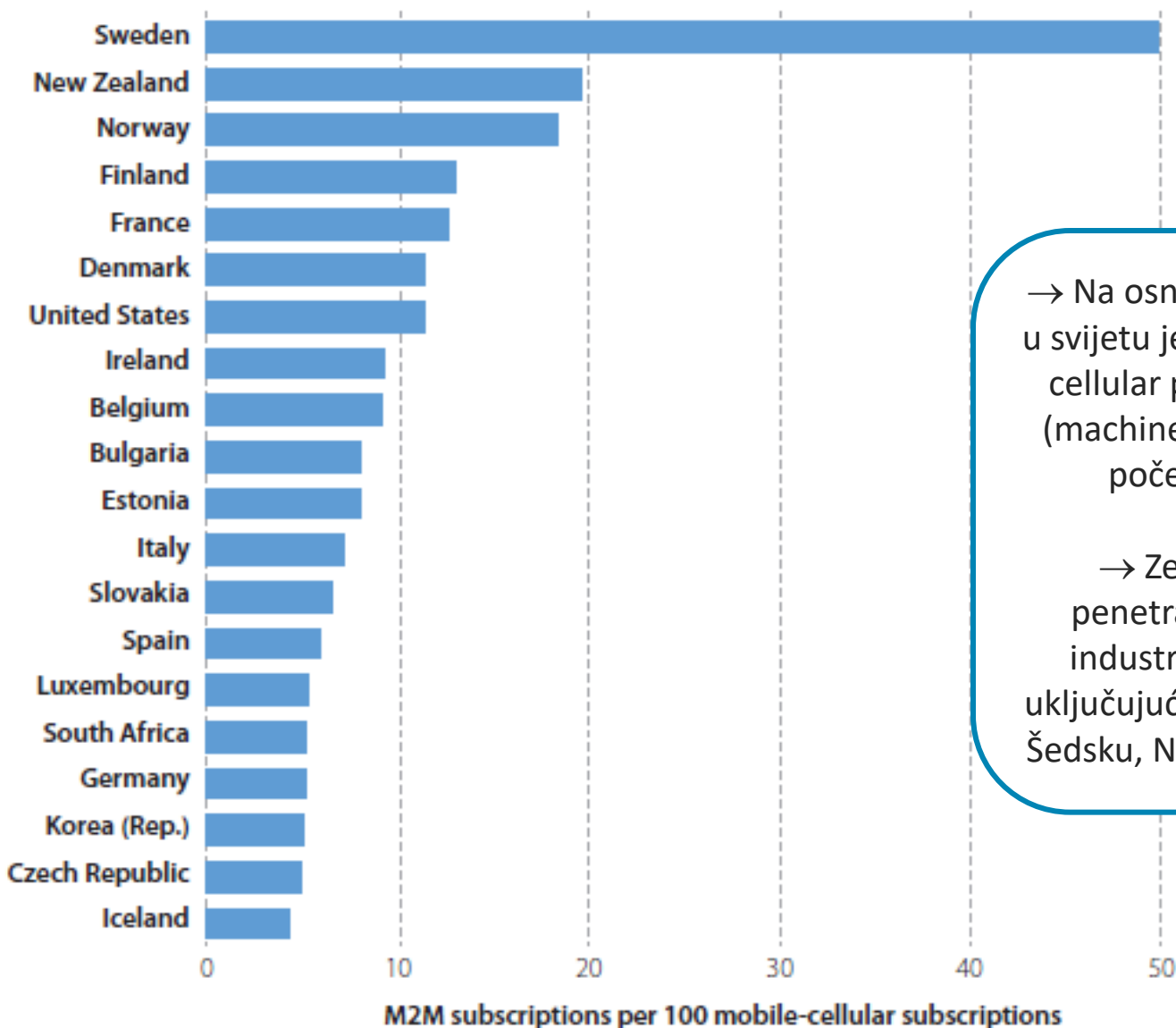

→ Na svjetskom nivou, broj fiksnih-broadband pretplata je rastao 9% godišnje u posljednjih 5 godina.

Da bi se prevazišao jaz između razvijenih i zemalja u razvoju, potreban je veći rast!!!

Internet of Things (IoT) – u ranim fazama razvoja

→ Na osnovu dostupnih podataka, u svijetu je evidentirano 22 mobile-cellular pretplate za svaku M2M (machine-to-machine) pretplatu, početkom 2015. godine.

→ Zemlje sa najvisočijom penetracijom M2M su visoko industrijalizovane ekonomije, uključujući zemlje Sjeverne Evrope, Švedsku, Norvešku, Finsku i Dansku.

Sadržaj

- Digitalni jaz
- eSpremnost

DIGITALNI JAZ

- Zajedno s povećanjem dostupnosti tehnologije, količina javno dostupnih digitalnih izvora se kontinuirano širi.
- Međutim, iako je većina zajednica u razvijenim zemljama u mogućnosti da ostvari koristi od tih (visoko vrijednih) resursa, pripadnici manje tehnološki naprednih zajednica nisu u mogućnosti da u potpunosti iskoriste informacione resurse koji bi im pomogli u poboljšanju njihovog socio-ekonomskog statusa.

Digitalni jaz

OECD definicija

- *Jaz između pojedinaca, domaćinstava, poslovnog sektora i geografskih oblasti na različitim društveno-ekonomskim nivoima u pogledu, kako njihovih šansi da pristupe ICT-u tako i njihove upotrebe Interneta za različite aktivnosti.*

Akaderske definicije

- *Termin digitalni jaz se odnosi na različitost u pristupu tehnologijama i izvorima informacija i komunikacija. Digitalizacija ekonomije i društva može proizvesti razlike i praznine između pojedinaca, domaćinstava, poslovnih sektora i geografskih oblasti, bogatih i siromašnih zemalja.*
- *Mjerenje digitalnog jaza uključuje mnogo kriterijuma u vezi: mrežnog pristupa, ljudskih sposobnosti, znanja i primjene, IT ekspertize, IT upotrebe u poslovnom sektoru. Takođe i način na koji se tehnološke razlike računaju može da se razlikuje u zavisnosti od perspektive, a da sve imaju razumne osnove.*

Digitalni jaz

Vrste digitalnog jaza

Stepen	Digitalni jaz		
	Tip	Terminologija	Opis
Rano prihvatanje	Jaz u pristupu	Rani digitalni jaz	Razlika između osoba koje imaju pristup i onih koji nemaju pristup internetu
Take off	Jaz u uporebi	Primarni digitalni jaz	Razlika između korisnika i ne korisnika
Zasićenje	Jaz koji proizilazi iz kvaliteta upotrebe	Sekundarni digitalni jaz	Razlika između samih korisnika

Digitalni jaz

Digitalna podjela u **UŽEM** i **ŠIREM** smislu

“Razlike u pristupu internetu između zemalja i regiona u svijetu u cjelini su toliko značajne da one zapravo mijenjaju značenje digitalnog jaza, i to predstavlja pitanja o kojima treba raspravljati”

Digitalni jaz

“Jaz između onih koji imaju računare i pristup internetu i onih koji to nemaju”

“Jaz u pristupu broadband mrežama”

“Simptom mnogo većih i kompleksnijih problema – postojanje siromaštva i nejednakosti”

Teorija difuzije inovacija kroz društvene mreže

VRSTA TEHNOLOGIJE (telefoni, internet, računari, broadband, kombinacija nekoliko vrsta tehnologije i sl.)

SUBJEKTI KOJI KORISTE (pojedinci, organizacije, zajednice, države, regioni i sl.)

KARAKTERISTIKE (prihodi, stepen obrazovanja, geografski položaj, godine starosti, pol i sl.)

NAČIN POVEZIVANJA tj. stepen digitalne sofisticiranosti (pristup, upotrebljivost, efektivna upotreba)

S obzirom na željeni učinak, ko, sa kakvim karakteristikama, bi na najbolji način trebao biti povezan na šta?

Digitalni jaz

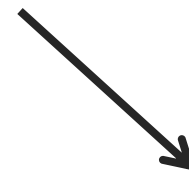
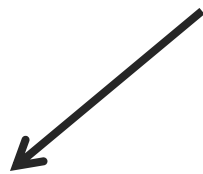

Na veličinu digitalnog jaza utiču i drugi infrastrukturni činioci a ne samo oni koji se odnose na ICT infrastrukturu.

- Nedostatak elementarnog digitalnog iskustva zbog nedostatka interesovanja, odbojnosti prema kompjuterima i neprivlačnosti nove tehnologije – **mentalni pristup**
- Nepostojanje kompjutera i mrežnih konekcija – **fizički pristup**
- Nedostatak digitalnih sposobnosti i vještina zbog neadekvatnog obrazovanja, nedovoljne okrenutosti korisniku neke od ICT ili neadekvatn društvene podrške – **pristup sposobnostima**
- U velikoj mjeri nedostatak mogućnosti upotrebe – **pristup upotrebe**

Prvi – drugi – treći

Razlika u
infrastrukturnom
pristupu

Razlike u
vještinama i
obascima
korištenja

Razlika u offline
benefitima koji
nastaju online
upotrebom

Digitalni jaz nije samo pitanje jedne tehnologije, već je u vezi velikog broja tehnologija, ali pokreće i složeni set faktora koji postoje izvan žice.

Digitalni jaz

- Digitalni jaz - multidimenzionalan fenomen koji obuhvata tri različita aspekta:
  - Globalna podjela
  - Društvena podjela
  - Demokratska podjela

***Kakva će biti budućnost u
pogledu nastalog jaza
između razvijenog i
nerazvijenog svijeta?***

PESIMISTI – OPTIMISTI - SKEPTICI

Digitalni jaz

Mjere koje se koriste za mjerenje digitalnog jaza:

INDEKS DIGITALNOG OPORTUNITETA

mjeri i ocjenjuje mogućnosti, infrastrukturu i upotrebu ICT-a

INDEKS DIGITALNOG PRISTUPA

mjeri ukupnu sposobnost pojedinca u zemlji da pristupi i koristi nove tehnologije

STEPEN eSPREMNOSTI

pokazuje sposobnost korištenja ICT-a u cilju podsticanja razvoja ekonomije i blagostanja

INDEKS RAZVOJA ICT-a

mjeri evoluciju informacionog društva, kroz praćenje različitih faza razvoja, uzimajući u obzir i pojavu novih tehnologija

INDEKS INFORMACIONOG DRUŠTVA

Ispituje kako su nacije pozicionirane kako bi se takmičile u globalnoj informatičkoj ekonomiji (IT potrošnja kao procenat GPD-a, troškovi za softver, troškovi ICT usluga...)

eGOVERNMENT INDEKS i sl.

mjeri opseg digitalnog (tehnoškog) jaza i fokusira se na sadašnju praksu u vladi u odnosu na digitalno upravljanje, digitalnu demokratiju, sigurnost, upotrebljivost...

Digitalni jaz

Ipak, najznačajnije pitanje u vezi digitalnog jaza nije koliki je, već koliko brzo se "zatvara".

Da li se digitalni jaz povećava ili smanjuje?

“The divide is getting narrower but is also getting deeper”

Priuštivost i sposobnost!

Digitalni jaz

- Osim političke dimenzije digitalnog jaza, ovaj fenomen se ne odnosi samo na pitanja pristupa ili nedostatka pristupa ICT-u.

ne postoji adekvatno vrijeme za pripremu i pregledanje softvera ili web sajtova

postoji nedostatak treninga u vezi upotrebe softvera

upotreba tehnologije zahtijeva mnogo više vremena

računari u školama nisu dovoljno dobri da bi mogli da ih koriste u nastavi

tehnologija nije usklađena sa programima i ocjenjivanjem

teško je pronaći softver koji može zadovoljiti potrebe učenika/studenata

Digitalni jaz i ekonomski razvoj

Upotreba ICT-a za socio-ekonomski razvoj

Da li investiranje u ICT povećava produktivnost rada i ubrzava ekonomski rast?

Svjetska banka je utvrdila brojne specifične ciljeve vezane uz ICT. Pored toga, predstavlja ICT kao način za ubrzanje ekonomskog razvoja i smanjenja siromaštva

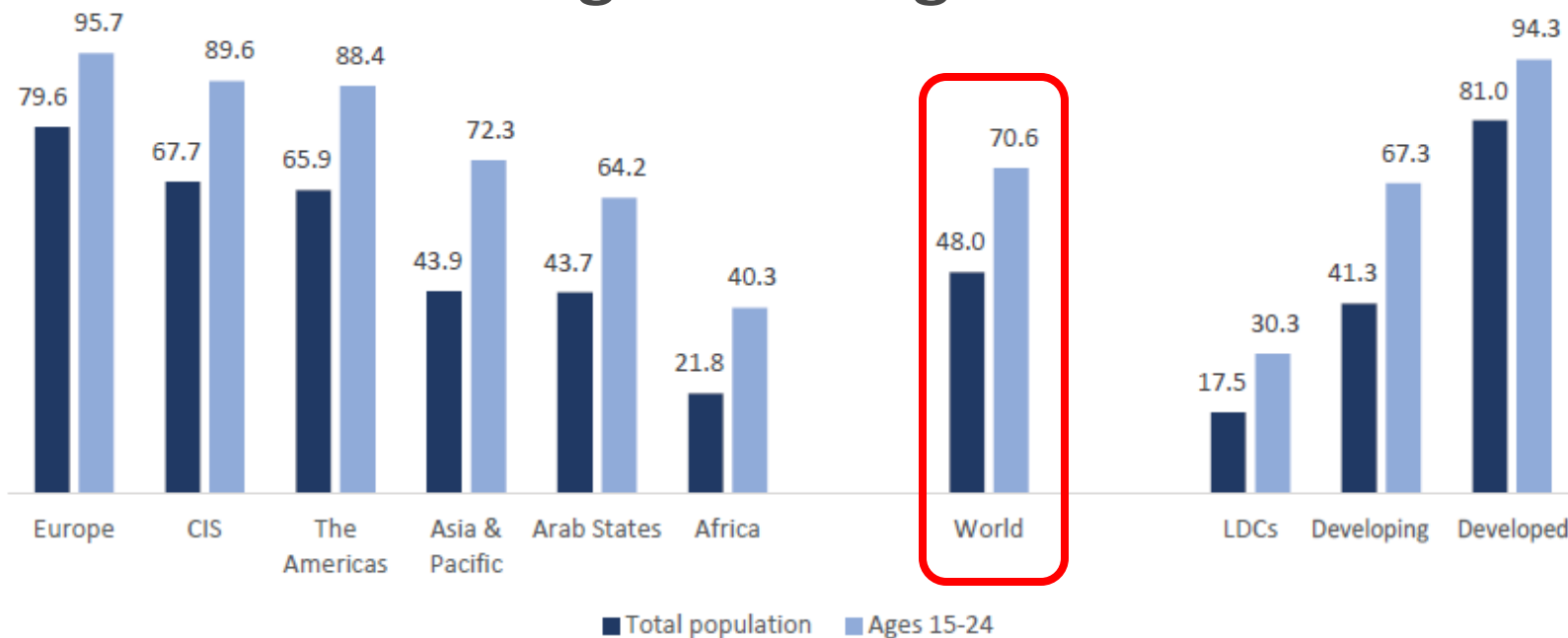

Ekonomsko bogatstvo je preduslov ICT difuzije i glavna determinanta digitalnog jaza

Digitalni jaz

Digitalni starosjedioci VS digitalni imigranti

Procenat mladih koji koriste Internet (15-24 godine) iznosi **71%**.

Prevazilaženje digitalnog jaza

- Internacionalna pomoć treba biti usmjerena prema zadovoljenju osnovnih potreba prije nego prema smanjenju digitalnog jaza?
- Mobilni telefoni i internet pristup pomažu u smanjivanju razlika između bogatih i siromašnih nacija.

Intervencije za prevazilaženje digitalnog jaza

- Razvijanje telekomunikacija i infrastrukture
- Implementacija ICT obrazovanja u obrazovne programe u školama
- Otvoreni internet pristup
- Razvoj politika koje pružaju usluge najranjivijim grupama u društvu
- eGovernment infrastruktura u cilju jačanja razvoja lokalnog sadržaja...

Benefiti od prevazilaženja digitalnog jaza

DIGITALNE DIVIDENDE

- Kreiranje društva znanja
  - ICT ne samo da čini da ekonomija bude produktivnija, već za sobom nosi značajne društvene i kulturne promjene i
  - Ono podrazumijeva da šanse koje su dostupne društvu znanja treba da budu otvorene za sve građane kako bi buduće društvo znanja bilo inkluzivno i kohezivno

Najnerazvijenije zemlje

47 LDC (Least Developed Countries) zemalja
13% svjetske populacije živi u LDC

*ICT i telekomunikacije u najmanje razvijenim zemljama:
pregled progresa koji je ostvaren tokom decenije
2000-2010*

*Uloga ICT-a u unapređenju rasta u najmanje razvijenim
zemljama: Trendovi, izazovi i šanse*

*Programme of Action for the Least Developed Countries
for the Decade 2011-2020*

(ICT networks as an infrastructure priority on par with water, electricity, and transport, and includes a call to "significantly increase access to telecommunication services and strive to provide 100 per cent access to the Internet by 2020")

ICT uspješne priče

- Inovacije i održivost

Javno privatno partnerstvo za održivi razvoj u
Africi

“Rural internet Kiosk”

<http://www.youtube.com/watch?v=wkOHZ3LZuxg>

ICT uspješne priče

“The Internet has completely changed my life, and I teach many people each day how to use the technology to change their lives as well.”

“Before the rural Internet kiosk project we had problems engaging with the youth in the community. Since we began this project, our youth group has grown and members have started many new projects, including a jewellery-making shop that sells internationally.”

“The rural Internet kiosk has the ability to electronically fill structural gaps in rural infrastructure. Everyone in the community can be equally served... With access to a rural Internet kiosk, the people will be empowered to join the rest of the virtual world and bring a uniquely different culture to the global community. The world needs to hear the voices of Africa from her deepest villages.”

Digitalni gradovi – gradovi za bolju budućnost!

Od 2010. godine, prvi put u historiji, više od polovine svjetske populacije živi u urbanim oblastima.

Ovaj trend se nastavlja, i UN predviđa da će do 2050. godine skoro 70% čovječanstva živjeti u gradovima.

KARKTERISTIKE DIGITALNIH GRADOVA:

Broadband povezanost

Digitalna inkluzija

Inovacije

Znanje kao radna snaga

Digitalni gradovi – gradovi za bolju budućnost!

Songdo, Republika Koreja

<http://www.youtube.com/watch?v=jXdhYyCLYH4>

Masdar, Abu Dhabi

http://www.youtube.com/watch?v=1jFSp0Qnk_0&feature=related

Internet of Things (IoT) – Internet stvari

“Anything that can be connected, will be connected”

- Do kraja 2016. godine koristiće se oko 4,9 milijardi uređaja baziranih na IoT-u, a do 2020. godine će biti preko 26 milijardi povezanih uređaja (Gartner)

<https://www.youtube.com/watch?v=QSIPNhOiMoE>

<https://www.youtube.com/watch?v=uEsKZGOxNKw>

- **“Digital economies – SMEs and E-Readiness”**, Stephen M. Mutula, Copyright © 2010 by IGI Global
- **“Redefining the digital divide”** - A report from the Economist Intelligence Unit, 2013, http://www.huawei.com/ilink/en/download/HW_314193
- **The World in 2016: ICT Facts and Figures**, <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2016.pdf>

eSpremnost

Zašto “E” i “ICT”

“E” kao

- Efficient
- Effective
- Endorsed and legitimate
- Empowered
- Economic and Socially Developed

“ICT” kao

- I...
Institutions....
Information
- Can, has the Capacity to
- Transform

Definicije e-Spremnosti

Ujedinjene Nacije (2008)	Izvještaj UN-a procjenjuje e-Government spremnost zemalja članica, prema kvantitativnoj kompozitnoj e-spremnosti na osnovu procjene websajtova, telekomunikacione infrastrukture i doprinosa ljudskih resursa
Economist Intelligence Unit (2007)	e-Spremnost je stepen razvoja ICT infrastrukture zemlje i mogućnosti njenih potrošača, poslovnog sektora i vlada da koriste benefite ICT-a. Rangiranje omogućava vladama da izmjere uspjeh tehnoloških inicijativa u odnosu na druge zemlje. Ono takođe pruža mogućnost kompanijama koje žele da investiraju u online poslovanje da uvide koje su lokacije najbolje za investiranje u svijetu.
Center for international Development, Harvard University (2007)	e-Spremnost je stepen do kojeg je zajednica spremna da učestvuje u umreženom svijetu. Mjeri procjenu relativnog napretka zajednice u oblastima koje su najkritičnije za ICT prihvatanje kao i najznačajnije primjene ICT-a.
The World Information Technology and Services Alliance (WITSA) (2004)	e-Spremna zemlja zahtijeva povjerenje potrošača u sigurnost i privatnost rješenja e-poslovanja, bolju bezbjednosnu tehnologiju, više treniranih i obučениh radnika i niže troškove obuke, manje restriktivne javne politike, nove poslovne prakse koje su prilagođene informacionom dobu kao i niže troškove e-biznis tehnologija
McConnell International (2000)	e-Spremnost mjeri kapacitet nacija da učestvuju u digitalnoj ekonomiji. e-Spremnost je izvor nacionalnog ekonomskog rasta u umreženom dobu i preduslov uspješnog e-biznisa
Asian Pacific Economic Cooperation (APEC) (2000)	Spremnost je stepen do kojeg je ekonomija ili zajednica pripremljena da učestvuje u digitalnoj ekonomiji. Svaka ekonomija, bez obzira na stepen razvoja, prikazuje profil svoje spremnosti na globalnoj pozornici, koji se sastoji od nacionalnih politika, stepena tehnoloških integracija i regulatornih praksi.

Zašto eSpremnost?

“Da bi upotreba ICT-a bila efektivna, zemlja mora biti “e-spremna” u terminima infrastrukture, dostupnosti ICT-a velikom broju stanovnika, i efektivnim pravnim i regulatornim okvirima u vezi upotrebe ICT-a.”

The World Bank

- Kapacitet da učestvuje i ostvaruje benefit u globalnoj digitalnoj ekonomiji
- Preduslovi koji su potrebni za razvoj eUprave, eTrgovine i eRazvoja
- Step en do kojeg su zajednica ili organizacije pripremljene da učestvuju u umreženom svijetu

Zašto eSpremnost?

- e-Spremnost je relativan koncept i može biti definisana različito u zavisnosti od prioriteta.
- e-Efikasnost – upotreba ICT-a kako bi se brže dostigli razvojni ciljevi specifični za jednu zemlju.

Zemlje koje su najuspješnije u kreiranju povoljne klime za upotrebu ICT-a su one koje su to učinile svojim prioritetom

Zašto eSpremnost?

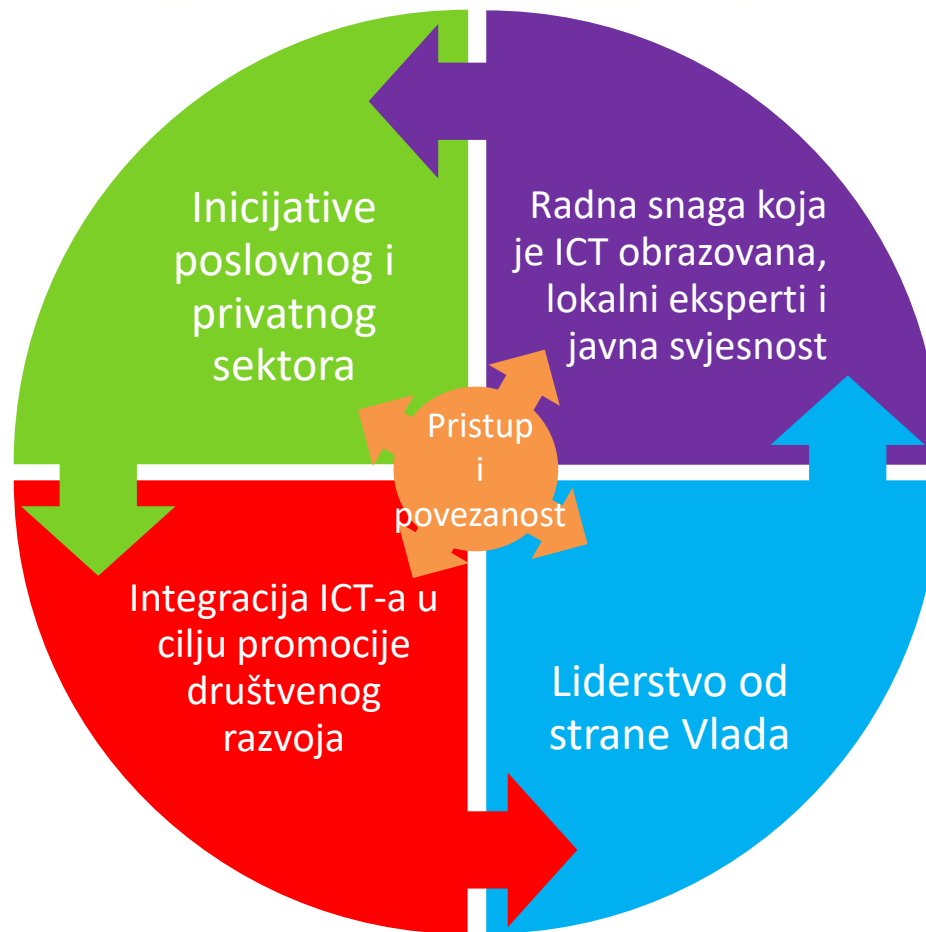
- Kompletan proces eSpremnosti obuhvata tri ključne faze, koje se obično sprovode sekvencijalno:

Faza I
PROCJENA

Faza II
RAZVOJ STRATEGIJE I PRIPREMANJE AKCIONOG PLANA

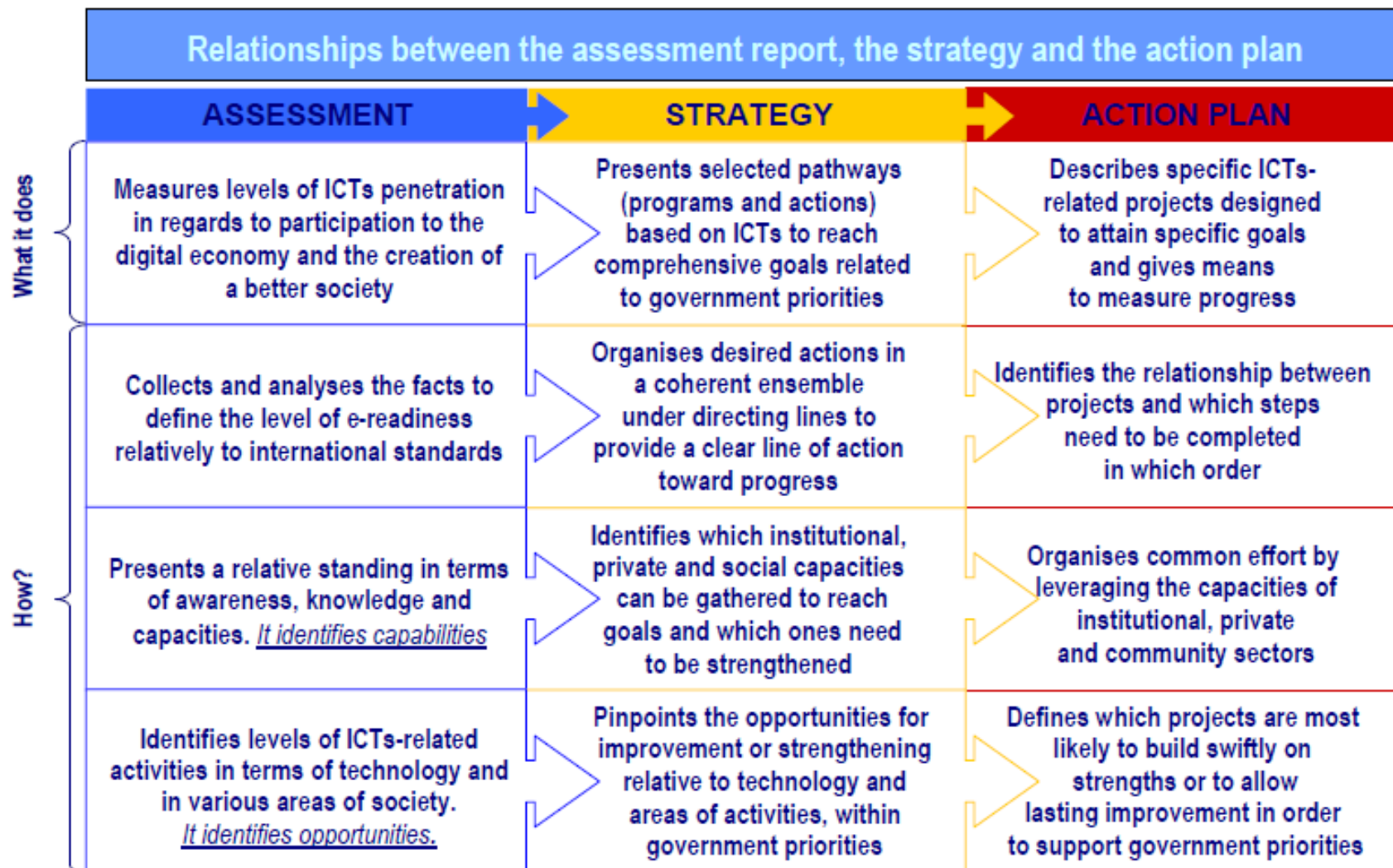
Faza III
IMPLEMENTACIJA AKCIONOG PLANA

Strateški okvir za eSpremnost

Kako ICT i participacija u digitalnoj ekonomiji mogu pomoći vladama da mnogo efikasnije i brže dostignu ciljeve u okviru ekonomskog i socijalnog progresa i rasta.

Zašto eSpremnost?

Zašto eSpremnost?

- Da podigne svijest o značaju upotrebe ICT-a, poveća sredstva i podstakne posvećenost radu
- Da podstakne i izgradi saveze za političke i institucionalne reforme
- Razjasni uloge svih učesnika u digitalnoj ekonomiji, podstakne i ojača izgradi partnerstvo između privatnog i javnog sektora
- Da podigne svijest i utiče na donosiocima odluka da usmjere postojeća sredstva na korišćenje ICT za nacionalne prioritete ali i da pomogne prilikom utvrđivanja dinamike dodatnih ulaganja u ICT na nacionalnom nivou
- Upotpuni uticaj tržišta u digitalnoj ekonomiji, promoviše društvene promjene, omogući lokalnu inicijativu, osigura zajedničko učenje i omogući širenje uspješnih rješenja
- Ukaže na posebne potrebe i snagu važnih dijelova ICT industrije koje treba razvijati u cilju postizanja konkurentnosti privrede
- Preusmjeri nacionalni sistem inovacija da zadovolji suštinske i dugoročne tehnološke zahtjeve ICT-a

Zašto eSpremnost?

- Da ukaže na propuste u koordinaciji, istraži mrežne efekte i obezbijedi dopunska ulaganja za korišćenje ICT kao infrastrukture koja osposobljava i pruža potrebne usluge
- Da omogući aktuelizaciju ciljeva razvoja e-Uprave
- Da omogući mjerenje progressa razvoja digitalne ekonomije i digitalnog društva
- Da omogući saradnju između svih sektora u društvu u cilju postizanja i realizacije ciljeva koji su od zajedničkog interesa
- Da omogući lakše dostizanje ciljeva i utvrđivanje prioriteta
- Da pruži potvrdu realizovanih ciljeva za period u kojem se mjeri e-spremnost kao i jasnije prikazivanje mogućnosti u cilju daljeg širenja digitalne ekonomije

Svijet je sve više eSpreman – postoji blizu 4 mlrd internet korisnika i preko 7,5 mlrd mobilnih konencija širom svijeta, i većina zemalja nastavlja da stvara/preduzima stalan napredak u veličini kvalitativnih indikatora razvojne tehnologije.

eSpremnost

- Uspješna ekonomija
- Sofisticirana infrastruktura
- Dobra koordinacija između vlade i privatnog sektora
- Povećani rast upotrebe interneta između poslovnog sektora i korisnika
- Visoki stepen obrazovanja i uključenost ICT –a u obrazovne programe
- Visoki stepen razvoja i upotrebe e-servisa

Značaj procjene eSpremnosti

- Važni inputi ekonomskih planiranja u jednoj zemlji, na makro nivou, odnosno planiranja tržišnog nastupa i mogućnosti i pravaca digitalne transformacije preduzeća na mikro nivou
- Ostvarivanje benefita u globalnoj digitalnoj ekonomiji, i predstavlja potreban uslov da bi se razvijala e-uprava, e-trgovina i e-razvoj.
- Inkluzivna globalna informaciona društva
- Prikupljanje informacionih mehanizama koji pomažu vladama prilikom planiranja strategija za ICT integracije ali takođe i kreiranje unapređenja specifičnih komponenti eSpremnosti

Mjerenje eSpremnosti

Kvantitativne i Kvalitativne metode

(Tehnološka infrastruktura, Poslovno okruženje, Stepen do kojeg je ePoslovanje prihvaćeno od strane korisnika i kompanija, Zakonodavno i regulatorno okruženje, Društveni i kulturni uslovi koji utiču na internet upotrebu, Dostupnost servisa koji podržavaju ePoslovanje , socijalna i kulturna infrastruktura itd.)

eEkonomija vs eDruštvo

Metodologije procjene eSpremnosti

- **APEC**
Procjena mjeri spremnosti zemlje za eTrgovinu kroz detaljan upitnik, fokusirajući se naročito na politike i uvoz-izvoz
- **CID**
Procjena kategorije zemlje kroz četiri stepena razvoja za svaku od 19 kategorija, fokusirajući se na tehnološku infrastrukturu, prožimajuću tehnologiju, kao i regulatorno i poslovno okruženje
- **CSPP**
Procjena mjeri zajednice zajedno kroz četiri progresivne faze razvoja svake od pet kategorija, fokusirajući se na postojeću infrastrukturu i prožimajuću tehnologiju u društvu
- **McConnell**
Zemlje se ocjenjuju kroz pet kategorija uključujući infrastrukturu i pristup, vladine politike, ljudski kapacitet, informacionu bezbjednost, i poslovnu klimu, na skali od jedan do tri – rezultat procjene su detaljna analiza i preporuke.
- **WITSA**
Pitanja uključuju: barijere u tehnološkoj industriji, uloga povjerenja potrošača, problemi sa tehnologijom eTrgovine, interne poslovne prakse koje podržavaju eTrgovinu, problemi sa radnom snagom, porezima, pitanja javnih politika, i otpor od potrošača.
- **Mosaic**
Upitnik pokriva pitanja prožimanja, geografske disperzije, upotrebe u ekonomiji, tehnološke infrastrukture, tržišta internet usluga, i sofisticacije upotrebe.
- **CIDCM**
Metodologija mjeri četiri tipa informacija za svaku zemlju: Istorija, ključni akteri i razvoju Interneta, Razvoj interneta i ICT politika tokom vremena, pregovori između aktera u razvoju Interneta u zemlji. U fokusu ovog okvira su “pregovori” između aktera.

Alati za procjenu makro nivoa eSpremnosti

- Nivo razvoja infrastrukture
- Povezanost
- Internet pristup
- Aplikacije i usluge
- Brzinu mreže
- Kvalitet mrežnog pristupa
- ICT politike

ALATI TAKOĐE MJERE:

Programe ICT treninga koji se izvode

Aдекватnost i dostupnost ljudskih resursa

Stepen kompjuterske pismenosti

Relevantnost sadržaja itd.

Alati treba da...

- Mjere performanse u svim oblastima koje su identifikovane kao važne za jednu ekonomiju
- Budu dovoljno fleksibilni kako bi obuhvatili sve oblasti koje inače obuhvataju
- Pružili procjenu i makro ali i mikro nivoa
- Omogućiti benchmarking zajednice u svakoj od pojedinačnih identifikovanih oblasti
- Budu dovoljno jednostavni kako bi bili razumljivi

Alati za procjenu mikro nivoa eSpremnosti

Značaj ICT-a na nacionalnom nivou je identičan značaju ICT-a na nivou individualnih kompanija.

POGREŠNO!

Stepen eSpremnosti za poslovni sektor

---

1. Ograničena upotreba kompjutera
2. Razumna upotreba kompjutera
3. eMail i pristup Internetu
4. Korporativni web sajtovi
5. Interaktivni korporativni web sajtovi
6. Primanje narudžbina i naručivanje putem interneta
7. Plaćanje putem interneta

Snage i slabosti alata

- Jednostavnost upotrebe
- Jasnost ciljeva
- Primjena na sektorskom nivou i sl.

KVANTITATIVNE VS. KVALITATIVNE METODE

Ono što je nedostatak svih alata jeste što je svaki alat fokusiran na ostvarivanje konkretnog cilja, tj. ne postoji univerzalna mjera za procjenu e-spremnosti u svijetu.

Različiti ciljevi – različiti alati

- Procjena efekata tehnologije na živote ljudi i shvatanje koliko se tehnologija koristi
- Procjena spremnosti za eTrgovinu
- Analiza stepena upotrebe tehnologije kako bi se predvidio budući tehnološki rast
- Razumijevanje uloge političkih, ekonomskih i socijalnih faktora upotrebe tehnologije itd.

e-spremnost je ostvarena kada vlade koriste ICT kako bi ojačale ekonomski i društveni razvoj

-
- **“Digital economies – SMEs and E-Readiness”**, Stephen M. Mutula, Copyright © 2010 by IGI Global
  - **“e-Readiness Guide - How to Develop and Implement a National e-Readiness Action Plan in Developing Countries”**,
<http://www.ict4d.dk/uploads/general/E-readiness-Guide.pdf>

Hvala na pažnji!

e-mail:

tamaradj.ef@gmail.com

